

86. møde.

Torsdag den 23. april kl. 11.

Den første sag på dagsordenen var:

Redegørelse af ministeren for Grønland.

Formanden: For tilfældet skal jeg fastsætte taletiden til 50 minutter.

Ministeren for Grønland (A. C. Nor-mann): Som det høje ting ved, har den 2. verdenskrig og årene derefter været skelsættende for udviklingen i Grønland.

Grønlandskommissionens betænkning af 1950 skabte afgørende ændringer i Grønlandspolitikken. Landet blev åbnet, monopollet delvis afskaffet, og i 1953 kom grundloven til at gælde for Grønland. Da de første 10 hektiske år, præget af en kraftig offentlig indsats for at forbedre sundhedstilstanden og forhøje levestandarden, var overstået, nedsattes Grønlandsudvalget af 1960 med det formål at vurdere udviklingen og skabe en mere langsigtet målsætning for Grønlandspolitikken.

Hvis vi nu i dag skal vurdere fremtidsperspektiverne for Grønlandspolitikken, så er det naturligt at se på, hvorledes udviklingen har været igennem 1960'erne, og hvilke ændringer der er indtrådt i de forudsætninger, G-60 byggede på.

En af de ting, som ikke var forudsat ved nyordningen, men som G-60 måtte tage i betragtning, var den befolkningsekspllosion, som begyndte i midten af 1950'erne, dels som følge af den forbedrede sundhedstilstand og det fald i dødeligheden, der fulgte heraf, dels og navnlig som følge af den store og stærkt stigende fødselshyppighed. Denne voldsomme forøgelse af befolkningstallet betød, at den indsats, man havde været indstillet på at yde, måtte forøges, hvis man da skulle opnå den forbedring i levestandarden, der var målet.

Jeg tror, at mange overser, at befolkningsekspllosionen i endnu højere grad end fiskeriets stagnation er årsag til, at vi siden 1950 i stigende tempo har måttet øge ind-

satsen. Det er derfor klart, at vi med stor interesse har fulgt de seneste års udvikling i befolkningstilvæksten og drøftet den ivrigt år efter år, også i Grønlandsrådet.

Omkring midten af 1960'erne begyndte fødselshyppigheden at stagnere, og i de senere år ser det ud til, at fødselstallet er for nedadgående. I de sidste par år har især anvendelsen af den såkaldte spiral bidraget hertil.

I dag er knap 50 pct. af befolkningen i alderen fra 0 til 14 år, og dette betyder for den enkelte familie en stor forsørgerbyrde og for det offentlige overordentlig store krav til børneinstitutioner, til skoler og andre uddannelsesinstitutioner. De første af de store årgange fra 1950'erne marcherer i disse år ind på arbejdsmarkedet og på boligmarkedet.

I 1960 udgjorde statens tilskud til Grønland ca. 140 mill. kr. I 1970 udgør det årlige tilskud ca. 650 mill. kr. Halvdelen af tilskuddet anvendes til driftsudgifter og halvdelen til anlægsudgifter.

For driftsudgifternes vedkommende anvendes ca. en fjerdedel til uddannelse, og denne sektor tegner sig også for langt den største stigning i perioden 1960-1970.

Udgifterne til sundhedsvæsenet udgør ca. en sjettedel af samtlige driftsudgifter, men dér har stigningen i 1960'erne ikke været så stor, idet sundhedsvæsenet allerede i 1950'erne var temmelig godt udbygget.

Underskuddet på KGHs — KGH står for den kgl. grønlandske handel — på KGHs produktionsregnskab var i begyndelsen af 1960'erne faldende, og i 1965 var der balance mellem indtægter og udgifter. Siden har underskuddet været stærkt voksende og var ca. 20 mill. kr. sidste år. Årsagen hertil har været nedadgående priser, faldende fangstmængder og voksende produktionsomkostninger.

De sociale tilskud er blevet væsentligt forøget i 1960'erne. Årsagen hertil er indførelsen af børnetilskud og den nye socialordning, hvorefter staten refunderer landskassen 30 pct. af de sociale udgifter. I øvrigt er stigningen i driftsudgifterne en naturlig konsekvens af de voksende investeringer, der er gennemført, siden nyordningen trådte i kraft i 1950.

Anlægsudgifterne steg fra knap 90 mill. kr. i 1950 til 338 mill. kr. i 1970. Målt i faste